

9.4 Spojky

Spojky jsou slova, která spojují dvě věty – slova jako „proto“, „když“ atd. V řečtině k nim existují ekvivalenty, a proto překlad je celkem přímočarý. Je však třeba zmínit čtyři věci.

9.4.1 „Nedůrazná“ slova

Několik spojek je „nedůrazných“ v tom smyslu, že nemohou stát na prvním místě ve větě.

Důležitá gramatika

$\alpha\rho\alpha$ – tedy μεν – ovšem

γαρ – nebot'	οὖν – proto
--------------	-------------

$\delta\epsilon$ – ale $\tau\epsilon$ – a

nemohou stát jako první slovo¹

Při překladu je (někdy) třeba předložku umístit na první místo ve větě.

Příklady

Mk 3,10: πολλους γαρ ἐθεραπευσεν

- neboť uzdravil mnohé

1Tes 2,20: ὑμεῖς γὰρ ἐστε ἡ δοξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά

– neboť vy jste naše sláva a radost

¹ Také ποτε (někdy, kdysi) z lekce 6.

9.4.2 μεν a δε

μεν se obvykle nachází před δε. V těchto případech se zdůrazňuje kontrast mezi dvěma věcmi. Může se pak použít překlad „sice – ale“, nebo „na jedné straně – na druhé straně“ (nebo se nemusí přeložit).

λογιζεσθε εαυτους ειναι νεκρους μεν τη αμαρτια ζοντας δε τω θεω (Řím 6,11) – Považujte se za sice mrtvé hříchu, ale žijící Bohu.

1Kor 1,12: εκαστος υμων λεγει· Εγω μεν ειμι Παυλου, εγω δε Απολλω, εγω δε Κηφα, εγω δε Χριστου. – Každý z vás říká: „Já jsem Pavlův, já Apollův, já Kéfův, já Kristův“ (nebo „já patřím Pavlovi, já Apollovi ...“).

Pokud se μεν a δε použijí s určitým členem, mají význam „někteří ... ale jiní“.

Sk 14,4: και οι μεν ησαν συν τοις Ιουδαιοις, οι δε συν τοις αποστολοις.

– a někteří byli se Židy, jiní však s apoštoly.

9.4.3 Použití δε

Každá řecká věta obvykle musí být spojena s předchozí nějakou spojkou způsobem, který není nutný v češtině. Řečtina má tendenci použít k tomuto slovo δε. Proto řecké δε bude v češtině často nepřeloženo. Tak δε je slabé „ale/však“. Jiná spojka, αλλα vyjadřuje „ale“ silněji.

δε se také používá s členem (např. ο δε), aby se poukázalo na to, že se změnil podmět (např. Mk 6,37-38: λεγουσιν αυτω ... ο δε λεγει αυτοις, Ποσους αρτους εχετε; - Říkají mu ... on jim (však) říká: „Kolik chlebů máte?“).

9.4.4 Použití και

και normálně znamená „a“. Lze ho však použít za účelem důrazu, jako ekvivalent k „i“, „také“, „dokonce“. Pravidlo pro překládání je, že pokud „a“ je nutné (tj. není jiná

spojka), pak je to „a“. Pokud „a“ není nutné (tj. zdá se být nadbytečné), pak je tam kvůli důrazu a mělo by se přeložit jako „i“, „také“, nebo „dokonce“.

Po τε často následuje και, čímž se vyjadřuje těsnější spojení než pouhým και (jak ... tak).

Příklady

Mk 2,28: κυριος ἐστιν ὁ υἱος του ἀνθρωπου και του σαββατου.

– Syn člověka je pánem dokonce/i nad šabatem.

Sk 1,1: (ὡν) ἤρξατο Ἰησους ποιειν τε και διδασκειν.

(což) Ježíš začal jak činit, tak i učit.